

Ці свідчення також дають змогу побачити, що інтелектуальні перевтілення Р. Рорті відбувалися в складній взаємодії особистих та академічних факторів, а його рання кар'єра в Принстоні припала на період інституційних конфліктів у Академії США. Водночас, розлучення з першою дружиною, філософинею Амелі Рорті, вплинуло на дистанціювання від певних академічних середовищ. Так, автоетнографічне письмо Р. Рорті дає змогу побачити філософію як діяльність, у якій вагомим є особистий досвід.

Відтак, Р. Рорті постає перед нами інтелектуальним дипломатом: не прагнучи створити теорію, він пропонує нам продуктивний лексикон.

Бібліографія

Рорті, Р. (2021). Історіографія філософії: чотири жанри. (І. Карівець, пер.). *Humanitarian vision*, 7(1), 58–66.

Rorty, R. (2010). Intellectual Autobiography. In R. E. Auxier & L. E. Hahn (Eds.) *The Philosophy of Richard Rorty*, (pp. 3–24). Open Court.

Rorty, R. (2007). *Philosophy as Cultural Politics: Philosophical Papers*. Cambridge University Press.

Rorty, R. (Ed.). (1967). *The Linguistic Turn: Essays in Philosophical Method*. University of Chicago Press.

Розуміння Іншого у філософії В. Дильтея

Даниїл Чернуха

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Дослідження німецької ідеалістичної традиції, а також концепцій, якими оперують її представники, через спекулятивний характер розгортання складної аргументації часто видається «відірваним» від життя та досвіду пересічної людини. Втім, наявні філософи-ідеалісти, які у своїх працях переймалися безпосередньо життям та його розумінням. Одним із таких представників філософії життя можна назвати Вільгельма Дильтея, відомого розробкою герменевтичного методу, дескриптивної психології та філософії світоспоглядання (*Weltanschauungen*).

Поняття життя у філософії Дильтея є глибоко темпоральним та спрямованим. Різноманітними способами воно презентоване людині в життєвому досвіді (*Erlebnis*). Але окремою проблематикою, до якої підходить філософ-ідеаліст, є питання розуміння життя. Для нього розуміння та спосіб, у який людина може підійти до життя, не є певною інтроспекцією, яку ми звикли бачити, наприклад, у феноменології. Оскільки життя,

його вираження та маніфестації дані темпорально, то й спосіб розуміння є переважно історичним. Переосмислюючи І. Канта, філософ пише, що темпоральність міститься в житті як перша категоріальна визначеність, яка є фундаментальною для мене та інших (Dilthey, 2002, pp. 214–216).

Для В. Дильтає значне місце в концепції розуміння займають інші люди. Людський дух як структурний взаємозв'язок безлічі індивідуальностей для нього є не просто ідеєю, а частиною життя. Якщо я хочу розуміти життя, я маю також розуміти інших людей та їхні життєві маніфестації. І якщо я живу в репрезентованому світі, його об'єктивна достовірність може бути хоч якось гарантована тільки через постійний обмін життєвим досвідом і розуміння один одного. В. Дильтай зазначає, що такий процес розуміння індивідів відбувається завдяки наявності в них відмінного та спільного, що передбачає об'єднання універсального та індивідуального (Dilthey, 2002, pp. 231–233). Важливим аспектом розуміння є те, що воно передбачає певну інтенційну структуру та наявність індивідуального як його об'єкта. Але таке індивідуальне може бути не окремою людиною, а певною категорією.

Філософ розрізняє дві форми розуміння: елементарну та вищу. Для нього ці форми є послідовними та витікають одна з одної. У філософії В. Дильтає глибоко вкорінене питання телосу та спрямованості, тому він знаходить обґрунтування й для виникнення елементарної форми розуміння. Для нього таке розуміння передусім виникає через інтерес до практичного життя, де люди обмінюються досвідом та комунікують. Такою елементарною формою є спроба інтерпретації маніфестацій життя. Вища форма розуміння потрібна, зокрема, коли втрачений зв'язок між маніфестацією життя та її змістом, у ситуації, коли інтерпретатор зіштовхується з внутрішнім протиріччям. У цей момент може виникнути необхідність врахування інших маніфестацій життя, які, внаслідок індуктивного аналізу, призводять до розуміння загального взаємозв'язку життя (Dilthey, 2002, pp. 228–233). Саме ці концепції В. Дильтай пізніше вкладає в розуміння мистецтва, поезії та історії, які він вважав необхідними для широкого розвитку людини.

Бібліографія

Dilthey, W. (2002). *The Formation of the Historical World in the Human Sciences*. Princeton University Press.